

komen? Het kabinet aanvaardde het beginsel dat luisteraarsverenigingen die volksgroepen vertegenwoordigden, weer een plaats zouden krijgen in het omroepbestel – gemeend werd dat de KRO en de Vara nog representatief waren voor het katholieke en het socialistische volksdeel, maar was de NCRV nog representatief voor het protestantse? En welk volksdeel werd door de Avro vertegenwoordigd? Het humanistische, vond het kabinet, maar die kwalificatie werd door het Avro-bestuur afgewezen.

De zaak kwam in een zekere versnelling toen begin november eerst de Generale Synode van de Nederlandse Hervormde Kerk op voorstel van ds. Gravemeyer de uitspraak deed dat er een nationale omroep diende te komen, en vervolgens (dwars daar tegen in) het Episcopaat publiekelijk verklaarde dat met alle kracht naar het herstel van een autonome KRO diende te worden gestreefd. Er moest een compromis gevonden worden. Midden november stond het op schrift: Radio Herrijzend Nederland zou voor Radio Nederland in Overgangstijd (met zijn vier directeuren) plaats maken en de programma's zouden worden voorbereid òn door die nieuwe stichting (waarbij de omroepverenigingen een vetorecht zouden hebben), òn door de omroepverenigingen, òn door de kerken – die laatste zouden eigen zendtijd krijgen. Voorts zou, om een niet al te disharmonisch geheel te doen ontstaan, een Programma-Coördinatie-Commissie worden opgericht, zouden de door het Militair Gezag gevorderde gebouwen der omroepverenigingen worden teruggegeven en zouden de omroepbladen weer mogen verschijnen, in een kleine oplage, maar de oplage van het nieuwe blad dat de Stichting zou gaan uitgeven, zou niet groter zijn.

Op 18 januari '46 lichtte minister van der Leeuw het getroffen compromis in een radiotoespraak toe. 'Voor iemand die, zoals ik', zei hij, 'weinig van compromissen houdt en wiens idealen op dit gebied . . . heel ergens anders liggen dan in het oude radiobestel, is het . . . geen aangename taak om deze regeling . . . te verdedigen', maar hij had nog hoop: het compromis *kon* een 'stap in de richting van een waarlijk Nederlandse omroep [zijn], waarin de nationale verbondenheid . . . zo sterk mogelijk zal spreken.'¹ Ook zei hij nog dat hij op het compromis twee dingen tegen had: het vetorecht van de omroepverenigingen en de geringe zendtijd die de kerken hadden gekregen. Vreemde figuur! Een minister die publiekelijk een regeling afkeurde die onder *zijn* verantwoordelijkheid getroffen was! Maar even bont maakte het Schermerhorn die in een

¹ Aangehaald in Duynstee-Bosmans, p. 539.